

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ

(ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ)

ಬರೆದವರು:
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿ. ಅಶ್ವ

೧೯೫೬]

[ಬೆಲೆ ೮ ಆಣೆ.

(K) 2.3

ಲಕ್ಷ್ಮಿ

ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೃತಿಗಳು

೧ ಕೆಳದಿಯ ಚೆನ್ನಮ್ಮ	— ಎನ್. ಡಿ. ಬಗರಿ
೨ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ	— ವೀ. ಸಾ. ಸಮಿತಿ
೩ ಅನುರಜ್ಯೋತಿ	— ಬಿ. ಕೆ. ಕರಡಿ
೪ ಮಹಾದೇವಿಯ ಕ್ಷ	— ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಲಿ
೫ ಕಾರಣಿಕ ಬಸವ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ವೈಭವ	— ಬಿ. ಕೆ. ಕರಡಿ
೬ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿ	— ಎಮ್. ಎಸ್. ಲಲಿ

ಮುಂಬರುವ ಕೃತಿ

- ೦ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭಾವಗೀತೆಗಳು — ಸಂಗಮೇಶ್ವರ

ಬಿ. ಜಿ. ಇಂಗಲೇಶ್ವರ (ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ)
 ನೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ,
 (೪೫೭೯, ಶೆಟ್ಟಿಗಲ್ಲಿ) ಬೆಳಗಾವಿ.

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ

(ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ)

ಬರೆದವರು:

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿ. ಲತೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ,
ಬೆಳಗಾವಿ.

[All rights reserved by the Author]
(ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.)

೧೯೫೬.]

[ಬೆಲೆ ೪ ಆಣೆ.

ಪ್ರೇಮವೇ-ದೇವರು!

63314
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಮಾಡಲಾಗದು. ನೋಡಲಾಗದು. ನುಡಿಯ-
ಲಾಗದು. ಅಡೊಂದು ಬಾಳಬಾಯಿಧಾರೆ! ಆದರೂ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ
ಪ್ರೇಮವೇ ಭಕ್ತಿ! ಆ ಪ್ರೇಮವೇ ದೇವರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. “ ಹರ-
ಮಾತ್ಮನು ಇವಾನೆ” ಎಂದು ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಂಬಿ ಅಂತಃಕರುಣ
ದಿಂದ ‘ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾನವನು
ನಿಜದ ನೆಲೆಯನ್ನರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ
ವನ ಜೀವನವೇ ಪವಿತ್ರ ಜೀವನ! ಅದುವೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧನ!

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಕಾಯಕ
ತತ್ವವನ್ನು ಬೀರಿ “ ಕಾಯಕವ ಮಾಡಿರಣ್ಣಾ, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ-
ವಯ್ಯ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಕಾಯಕ ಅತ್ಯವಶ್ಯ
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿಯ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಭಾವನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು
ಹಾಕಿದರು. ಇಂಥ ಉಚ್ಚತಮವಾದ ಸತ್ಯ-ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕ ತತ್ವವನ್ನು
ಅಂತ್ಯಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ನಾಡಿನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ
ಹೆಣಗಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ನೆನೆಸಾಗ ಹೆಮ್ಮೆ
ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ತತ್ವವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾ-
ನದಲ್ಲಿಯ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಟೆಯಿಂದ ನೂಲು
ತೆಗೆಯಿರಿ ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಸತ್ಯ-ಶಾಂತಿ-ಅಹಿಂಸೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಶರನ್ನು
ವಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾತ್ಮರು ಅನುಸರಿಸಿದ ತತ್ವ
ಗಳನ್ನು ನಾವೂ ಅನುಸರಿಸಿದಲ್ಲಿ ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ದೀಪ
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಬಹುದು. ನುಡಿಮತೆ ನಡೆಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ
ಕಾಯಕನಿಷ್ಠರಾದರೆ ನಾಡಿನ ಸಂಪತ್ತಿಯು ಬೆಳೆಯುವುದಲ್ಲದೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ
ಷಮಸ್ಥಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬಯಲಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಅನ್ನ,
ಮೈತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಬಲ್ಲರು. ಈ
ಹರಿಯ ಬಾಳ ಬಟ್ಟೆಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಭೂಷಣ!

ಈ ರಾಟೆಕಾಯಕವಿಡಿದು ಕೈಲಾಸ ಕಂಡ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ
ಚರಿತ್ರೆ ಅಪ್ರತಿಮವಾದುದು. ತನ್ನ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಥಮಾತ್ಮನನ್ನು

ಕಂದನನ್ನಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಶಿವನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಆದರ್ಶ ಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದೇ ಈ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕದ ಗುರಿ ! ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನಾನು ಬರೆದ ಎರಡನೆಯ ನಾಟಕ “ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ. ” ಭಕ್ತಕವಿ ಹರಿಹರನ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬ ರಗಳೆಯ ಆಧಾರದಿಂದ ನೀತಿಬೋಧೆ ಮನರಂಜನೆಯ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಆದಷ್ಟು ವಿಹಿತವೆಂದು ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾಟಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ನಾಟಕದ ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ, ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ವಿ. ಕೆ. ಕರಡಿ (B A ; B T.) ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ವಿ. ಡಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ (M. A.) ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುವೆ. ತೊಟ್ಟಿಲಸಮಾರಂಭದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕಳೆಯನ್ನಿತ್ತ ಶ್ರೀಮತಿ ಹೊಳಿಹೊಸೂರ ಹಾಗೂ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಡಿಸಿ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತ ಕನ್ನಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ೨ನೇ ನಂಬರ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಗರಗ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಿಗೂ, ನಟವರ್ಗದವರಿಗೂ, ಅಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತ ಶ್ರೀ. ಸಂಗಮೇಶ್ವರ (ಕೊಂಗವಾಡ), ಶ್ರೀ. ಮಲ್ಲಾಜಾದಿ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ಶ್ರೀ. ವಿ. ಎಮ್. ದಿಬ್ಬಿ, (M A. B.T.; D B.E.) ಶ್ರೀ. ಚುಳಕಿ, ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಬಿ ಕರಡಿ (B.A ; B Ed.) ಶ್ರೀ. ಮುರುಗೇಶ ಹಾಗೂ ‘ ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ ’ ಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಹಾವೀರ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಡೆಯರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಎಂದಿನಂತೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಸಹೃದಯರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಳಗಾವಿ.

— ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿ. ಲತೆ.

ದಿ. ೧-೬-೫೬

ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಇದೊಂದು ಕರುಣಾರಸಪೂರ್ಣ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ. ಎಷ್ಟೇ ಹಳೆಯ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶದಿಂದ ಕಳೆ ತುಂಬಿದ್ದಾನೆ ಹರಿಹರ ತನ್ನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ. ಇಂಥ ಕಳೆಗೊಂಡ ರಗಳೆಗಳನ್ನೋದಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇ ಈ ನಾಟಕಕಾರನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಆವೇಶ ತುಂಬಿ, ಚೈತನ್ಯ ಚಿಗುರಿ, ಎದೆ ದುಂಬಿ, ಮನದುಂಬಿ, ಅವನು ಆ ಮಹಾಭಕ್ತಳ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಗುಂಯ್‌ಗೂಡುವ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಗುಂಜಾರವನೇ ಈ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಏಕಾಂಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾದ ಶ್ರೀ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕುಂಚೇ ಈ ಭಕ್ತಿಪರ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಳೆದಿದೆ. ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಳ ಮುಗ್ಧ ನಾಟಕವಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೆಳಕು ಲಭಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ದಾರಿಯೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಚಿಕ್ಕ ನಾಟಕವು ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಸುಂದರ ಸಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮುಂದೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

‘ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿ’ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿ, ಹಾಗೂ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪದಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ. ಶಿವನು ಪರದೇಶಿ. ‘ವಾಪ! ಲೋಕದ ತಂದೆಗೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ’ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಈ ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಬೆಪ್ಪುಗೊಳಿಸಿದೆಯೇ? ಈ ಚಿಂತೆಯೇ, ಈ ಅಚ್ಚರಿಯೇ ಈ ನಾಟಕದ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶಿವನ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಚಿಂತೆಯೇ ನಾಟಕಕ್ಕೊಂದು ಕಾಂತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದೆ. ಈ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೇ

ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ನಾವೀನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದುವೇ ಆ ಮಹಾ
ತಾಯಿ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾದೇವಿ
ಆ ಮಹಾಸೇವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಶಿವನ ಜಡೆಯ ಹಿಕ್ಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಶಿವನನ್ನು
ಎರೆಯಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ.... ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗರೆಯುತ್ತ
ಅವನ ಕನವರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ
ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ' ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ
ಎಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ ಕಂಡೆಯಾ ? ' ' ಇದು ವರಿಗೆ ನನಗಾರೂ ಕಂದಾ
ಎಂದು ಕರೆದವರಿಲ್ಲ ' ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಮಿಕ ಮಾತುಗಳಿಂದ
ನಾಟಕಕಾರನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನೂ, ಓದುಗರನ್ನೂ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಪಡಿನೆಳಲಾಗುತ್ತದೆ.
ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಾಗ ಮಹಾಶಿವಶರಣೆ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ
ಜೀವನ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳನ್ನು
ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೊಸತನ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ' Old wine in
new bottle ' ಎಂಬಂತೆ ಹಳೆಯ ಕತೆಗೆ ಹೊಳವು ಕೊಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಗೆ
ಬಣ್ಣ ಬರಿಸಿದ್ದಾನೆ ನಾಟಕಕಾರ.

ಬೀದಿಯ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಅಮ್ಮಕ್ಕನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ, ಹಾಸ್ಯ
ಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಸಹಜ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು ನಿತ್ಯ ಜೀವನವೇ
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಕೂಸಿನ
ಧ್ವನಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಮ್ಮಕ್ಕನ ಆತುರತೆ, ಗಡಿಬಿಡಿ, ಆಕೆಯ
ಹಂಬಲವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಕೂಸು ಸಿಕ್ಕಾಗ, ತನ್ನ ತೋಳ
ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ಲಲ್ಲಿಗೈಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಆದ ಅಮ್ಮಕ್ಕನ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದ
ಆನಂದವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು ಆ ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಿ
ಕೊಬ್ಬಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಶರಣರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಾದ
ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಾಟಕಕಾರನು ' ಸಸಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರವು
ಪರಿದಂತಾಯಿತ್ತು ' ಎಂಬ ಅಣ್ಣನ ವಚನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳ
ಸಿದ್ದಾನೆ.

ಆಯಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳು ಉದ್ಬುಧ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಭಾವನೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬೇಸರವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವಿನ-ಶಿವನ-ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಾಟಕಕಾರನ ಹಿಗ್ಗು ಹಿಡಿಸಲಾರದಾಗಿದೆ. ಓದು ಗರಿಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೂ ಅಂಥ ತಾಯಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಲನ ಪೋಷಣ ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ತನ್ಮಯತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ವೇ ನಾಟಕಕಾರನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯ ದುರಂತ ಚಿತ್ರವು ಎಂಥ ಕಲ್ಪಿದೆಯನ್ನೂ ಕರಗಿಸುವಂತಿದೆ. ಕೂಸಿಗೆ ಬಾಲಗ್ರಹ ರೋಗವಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಶಿವನನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ನಾಡಿಗೆ ತಂದದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಶಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಆ ಮಹಾತಾಯಿ. ನಿರಾಶೆಯ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಳಿಗೆಯಿಂದ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಮಹಾದೇವಿ ಜಗದ ಮಹಾತಾಯಿಯಾಗಿ ವಚನಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಸನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕಟ್ಟಿದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೈಬಿಚ್ಚಿ ಮಹಾಭಕ್ತೆ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಶರಣುಗೈಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಪರದೆ ಮುಚ್ಚುವುದು.

ಈ ರೀತಿ ಮಹಾದೇವಿ ಶಿವನ ತಾಯಿಯಾದರೆ, ನಾಟಕಕಾರ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮನಂಬುಗುವ ಸುಲಭತೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯ ಜನಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಹೊಸ ರೂಪು ಬಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಒಮ್ಮೆ ಓದಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಕೊನೆಯ ಅಂಕವನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡಲು ಮನಸ್ಸಾಗದು.

ತುಡಿ ಮೊದಲೊಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಕರುಣಾರಸದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತೆಗೆ
 ಪಂತ್ರಿದೆ. ವಚನಗಳಿಂದ ಒಂದು ತೆರನಾದ ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನ ಲಭಿಸು
 ವಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಸ್ಯಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ನಾಟಕವು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ
 ಸಮೀಪ ಬಂದಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದಾನೆ. ತಾಯಿಯ ಕೂಸಾಗಿ
 ದ್ದಾನೆ. ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಮೊರೆಯಿಡುವಾಗ ನಾಟ್ಯವಿಡಂಬನೆ
 ಯಿಂದ ಒಂದು ತೆರನಾದ ಉಬ್ಬು ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ
 ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನಗಳೇಳುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ಈ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕವು ಓದಲು, ಸಾಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ
 ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯವರು
 ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಿ! ಜನತೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಿ! ಎಂದು
 ಹಾರೈಸುವೆ!

ಜಯ-ಗುರುದೇವ!

ಶ್ರೀ. ಸಂಗಮೇಶ್ವರ (ಕೊಂಗವಾಡ).

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ.

ಮೊದಲು ಸಲ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕನ್ನಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ೨ನೇ ನಂಬರ್ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ದಿ. ೨೫-೪-೧೯೫೫ ನೇ ದಿನ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬಸವಜಯಂತಮ್ಮತ್ಸವದ ಪರವಾಗಿ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜದ ರಂಗ ಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿನಯಿಸಿ ಯೋಗ್ಯ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾತ್ರಗಳು.

೧	ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ (ಅಮ್ಮಕ್ಕ)	—ಕು. ಮುಂಗರವಾಡಿ
೨	ಸನ್ಯಾಸಿ	—,, ಧಾರೇಶ್ವರ
೩	ಪರಮೇಶ್ವರ	—,, ,,
೪	ಪಾರ್ವತಿ	—,, ದೇಶಪಾಂಡೆ
೫	ಗಂಗಮ್ಮ	—,, ,,
೬	ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ	—,, ಧಾರೇಶ್ವರ
೭	ರಂಗಮ್ಮ	—,, ಕಲಘಟಗಿ
೮	ಯಮುನಕ್ಕ	—,, ಬಾರೀಮನಿ
೯	ಕಲ್ಲಕ್ಕ	—,, ಸಂಗಣ್ಣವರ

ನಿರ್ದರ್ಶಕರು:

ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂಬವ್ವಕ್ಕ ಗರಗ.

,, ಸರಸ್ವತಿದೇವಿ ಪನಾರ.

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ

ಹಿನ್ನೆಲೆ.

“ ಬಿಜ್ಜಾವರ ಉರು. ಭಾಗೀರಥಿ ಮತ್ತು ಶಂಕರೇಷ್ಟ ಎಂಬವರು ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವನನ್ನೇ ಹಾಡಿ ಬೇಡಿ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಶಿವಭಾವ ಸಂಪನ್ನರಾದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಚಿಂತೆ. ‘ ದೇವಾ! ಮಗಳನ್ನಾದರೂ ಕರುಣಿಸು ’ ಎಂದು ಬೇಡಿದುದೂ ಉಂಟು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಶಿವನು ಅವರ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಅವಳೇ ಈ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ. ಇವಳ ತೊಟ್ಟಲ ಹೆಸರು ‘ ಮಹಾದೇವಿ ’ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಜಿಯಿಂದ ‘ ಅಮ್ಮಕ್ಕ ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವಳು ಬಿಜ್ಜಾವರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ವೆತ್ತಿದುದರಿಂದ ‘ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಾತಕಾಗಿವ್ವಾಳೆ.

ತಾಯಿ - ತಂದೆಗಳಂತೆ ಅಮ್ಮಕ್ಕನದೂ ದೇವರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ನಿಷ್ಠೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವಳು. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕ್ಕುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೋದರಳಿಯನಿಗೇ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇನು ? .... ಪಾಪ ! .... ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವೆ ಆಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೊದಗುತ್ತದೆ. .... ಮುತ್ತೈದೆತನಕ್ಕೆ ಮರಣ ಸೋಂಕಿತು. ... ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನೇನು ? .... ವಿಧವೆ ! ..... ತವರೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸಲ್ಲದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರೆ ನಡೆಯದು. ಹೇಗಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ ! ಕೈಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕಾದು-ಕಾದು ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕದಿರು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ. ‘ ಕಾಯಕವೇ

(೨)

ಕೈಲಾಸ' ವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಖಾದಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾದಿ
ಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಯಕನಿಷ್ಠಳಾದ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಲ
ಸನ್ನಿಹಿಸಿತು. ರುದ್ರಲೋಕದ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಆಗಮನವೇ ಅವಳ ಭಕ್ತಿಯ
ಭಾವವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತೆನ್ನ ಬಹುದು

ಎಂದಿನಂತೆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಕಾಯಕನಿರತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಟೆ
ಕಾಯಕವಿಡಿದು ಕೈಲಾಸ ಕಾಣುವ ಅವಳ ಮುಗ್ಧಭಾವ ಮುಂದೋರುತ್ತದೆ.
ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ-ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ." ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ
ಈ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

೧ನೆಯ ದೃಶ್ಯ.

ಸ್ಥಳ:—ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮನೆ

[ಸಣ್ಣ ಮನೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಟ್ಟಿ. ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಕುಳಿ
ತಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಧವೆ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಪತಿಯ ಮರಣಾನಂತರ
ಕದಿರು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಹಂಪಿ, ಕುಕ್ಕುಡಿ
ಗಳ ರಾಶಿ. ನೂಲು ತೆಗೆಯುತ್ತ-ತೆಗೆಯುತ್ತ ಆಗಾಗ ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ]

ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿ:—

ರಾಟೆಯ ತಿರುಗಿಸುವೆ | ನಾನಿಂದು

ರಾಟೆಯ ತಿರುಗಿಸುವೆ || ಪಲ್ಲ ||

ರಾಟೆ-ಮೇಟಿಗಳೆರಡು |

ಕೋಟಿ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಮೇಲು |

ರಾಟೆ ಕಾಯಕವಿಡಿದು | ಕೈಲಾಸ ಕಾಣುವೆ || ೧ ||

ರಾಟೆ-ಧಾಟಿಯ ಹಿಡಿದು |

ಹಾಡುವೆ ಪಾಡುವೆ |

ರಾಟೆಯ ಸಂಗೀತ | ಜೀವನದ ಸಂಗೀತ || ೨ ||

ಹಸನಾದ ಮನದಲ್ಲಿ |

ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ |

ಹೃದಯವೇ ಪೂಜಿಸಿ | ಹರಗೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ || ೩ ||

ಮೇಲೊಮ್ಮೆ ಕೆಳಗೊಮ್ಮೆ |

ಏಳುವುದು ಬೀಳುವುದು |

ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡಲ್ಲ | ಭಾಗ್ಯ ಚಕ್ರವಿದು || ೪ ||

(ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರೂ ಪತಿ
ಇಲ್ಲದ ಸತಿಗೆ ಆನಂದವೆಲ್ಲಿಯದು? .... ವೈಧವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮರಗುತ್ತಾಳೆ.
ಬಂಜೆತನದ ಬವಣಿಗಾಗಿ ಶೋಕಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ' ಕಾಯಕವೇ
ಕೈಲಾಸ' ಅದುವೇ ' ಜೀವನದ ಸರ್ವಸ್ವ' ಎಂದರಿತು ಕಾಯಕನಿರತ
ಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.)

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—(ನೂಲುನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸ್ವಗತ) ಹಾಯ್! ....
 ವಿಧಿಯ ಮುಳಿಸೇ! .... ನನ್ನನ್ನು ವಿಧವೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
 ದಿಯಾ! .... ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪತಿಯನ್ನು ಅಗಲಿಸಿದೆಯಾ ?
 .... ತುತ್ತು ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಕಾತರಿಯುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಈ ದುಃಖ
 ಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದೆಯಾ ?....ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಯಾವ ಅಪರಾಧ
 ಮಾಡಿರುವೆ ? .... ಶಿವಶಿವಾ ! .... (ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಟ್ಟು) ನನ್ನ
 ಹಣೆಬರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೂಸನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು
 ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬಾರದಿತ್ತೇ ? ....ಮುದವನರಿಯದ ತಾಯಿಗೆ
 ಬೇನೆಯನರಿಯದ ಬಂಜೆಗೆ ಅವ ಸುಖ ? .... ಹೇ ದೇವ ! ....
 ಕಂದನಿಲ್ಲದ ಬಾಳು ಹಾಳು ಬಾಳು ! ..... !

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರುದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಓರ್ವ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬರುತ್ತಾನೆ.
ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮುಖದ ಕಳೆ
 ತೇಜೋಮಯವಾಗಿದೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೇಷ. ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ
 ಸುರುಳಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು. ರುವ್ರಾಕ್ಷಿಗಳೇ ಅವನ ಅಭರಣಗಳು.)

ಸನ್ಯಾಸಿ:—(ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ, ಸ್ವಗತ) ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ....
 ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ .... (ಪ್ರಕಾಶ) ಭಿಕ್ಷ್ವಂದೇಹಿ !....

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—(ಸ್ವಗತ) ಅವ್ವಾ ! ಯಾರೋ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು !
 ಶಿವಶಿವಾ ! ಇವರ ತೇಜಸ್ಸು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ .... ಇವರ
 ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ !
 ನನಗವೆಷ್ಟು ಆನಂದ ! ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಂದಂತಾಯಿತು.
 (ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋ ! ಹೋ ! ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ
 ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಯಾರೇ ಇರಲಿ ! ಅವರನ್ನು
 ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸುವೆನು. (ಎದ್ದು, ಪ್ರಕಾಶ)

ಶರಣು ! ಅಯ್ಯಗಳೇ ! ಒಳಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ:—(ನಸುನಗೆಯಿಂದ) ಅಮ್ಮಾ ! ತಥಾಸ್ತು ! (ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನದ ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿ, ಹಾಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.)

ಖಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—(ನಮ್ರದಿಂದ) ಅಯ್ಯನವರೇ ! ತಾವು ಎತ್ತಲಿಂದ ಬಿಜಯಂಗಳೈದಿರಿ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ:— ಅಮ್ಮಾ ! ನಾವೇನು ಸಮೀಪದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲ. ಭಾಳ ಲೋಚನನ ಭಕ್ತರು. ದೇಶಾಂತರಿಗಳು. ನೋಡಮ್ಮ ! ಆ ರುದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋಣವಾಯಿತು.

ಖಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—ಹಾ ! (ಸ್ವಗತ) ರುದ್ರಲೋಕ ! ರುದ್ರಲೋಕ ದವರೇ ! (ಪ್ರಕಾಶ) ಅಯ್ಯಗಳೇ ರುದ್ರಲೋಕವೆಂದರೆ ಯಾವದು ? ರುದ್ರನೆಂದರೆ ಯಾರು ? ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಅಯ್ಯಗಳೇ !

ಸನ್ಯಾಸಿ:— ಅಮ್ಮಾ ! ರುದ್ರನೆಂದರೆ ಯಾರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಅವನೆಂದರೆ ಜಗದೊಡೆಯ ! ಪರಮಾತ್ಮ !

ಖಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—ರುದ್ರನೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ? ಅಯ್ಯಗಳೇ ಅವನ ನೀತಿ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳಾದರೂ ಏನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿ:— ಅಮ್ಮಾ ! ಹೇಳಲೇ ? ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಹೇಳಲೇ ? ಅವನ ಕುರುಹು ಹೇಳಲೇ ?

ಖಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—ಹೌದು ಅಯ್ಯಗಳೇ, ದಯವಿಟ್ಟು....

ಸನ್ಯಾಸಿ:— ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಮ್ಮ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ. ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು ಹಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ಉರಿ ಗಣ್ಣು. ಅಂತೆಯೇ ಆತನನ್ನು ಮುಕ್ಕಣ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಜಡೆಯಿಂದ ಗಂಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಬಿಜ್ಜನುಹಾದೇವಿ :— ಏಕೆ ? ನಾವೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಅದುಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಅಯ್ಯಗಳೇ ? ಆ ರುದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆಯಲಾರದಲ್ಲವೇ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ :— ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ ತಾಯಿ ! ರುದ್ರಲೋಕವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಸತ್ಯವ ನುಡಿವುದೇ ರುದ್ರಲೋಕ ! ನೋಡಮ್ಮ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ಎಳ್ಳಿನ ಗೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಮುಳ್ಳಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಅವನೇ ಇರುವನು. ನೆನೆದವರ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ ಆ ರುದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶ ಇದೆಯಮ್ಮ.

ಬಿಜ್ಜನುಹಾದೇವಿ :— ಇದೇನಯ್ಯಗಳೇ ನಿಮ್ಮಬುದ್ಧಿ ! ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಗೆ ಇರುವನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿ :— ಹೌದಮ್ಮ ! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾನೆ “ಸರ್ವಂ ಶಿವಮಯಂ ಜಗತ್ ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಅವನು.

ಬಿಜ್ಜನುಹಾದೇವಿ :— ಏನೇ ಆಗಲಿ ಅಯ್ಯಗಳೇ, ನನಗೇನು ಅವನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ನೀನೇ ಕಳ್ಳಿ ಕೊಡಿದಿ.

ಸನ್ಯಾಸಿ :— ಈ ವಿಚಾರ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಮ್ಮ ಅವನನ್ನು ಪಡೆದು ನೀನೇನು ಮಾಡುವವಳಿದ್ದೀ ?

ಬಿಜ್ಜನುಹಾದೇವಿ :— ಏನು ಮಾಡುವವಳು ? ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡಿ ಅಯ್ಯಗಳೇ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಿದಿ. ನಿಮ್ಮಾನೆಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆ. ಜಡೆಯ ಹಿಕ್ಕನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೆ. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಬಾಚಿ ಎರೆಯುವೆನ್ನಯ್ಯಗಳೇ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ

ಇರುವ ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ತಗೆದು ಬುಗಾರದ ಅಭರಣಗಳನ್ನಿಡುವೆ. ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನು ತಗೆದು ಅಲ್ಲಿ ಕರವುರ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುವೆ. ಸುಡುಗಾಡದ ತಿರುಗಾಟ ತಪ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿಸಲು ಹಚ್ಚುವೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡಿ ಅಯ್ಯಗಳೇ ! ಹೆತ್ತತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಾನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ: — ಅಮ್ಮಾ ನಿನ್ನ ಈ ಭಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಕೊನೆಯ ದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಮ್ಮ. ಆ ಸರ-ಮಾತ್ರನು ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು. ಭಕ್ತರ ಬಂಧು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ ಬಾ-ಹೋಗು ’ ಎಂದರೆ ಸಲ್ಲದಮ್ಮ ! ಕಾರಣ ತಾಯೀ ! ಇದನ್ನರಿತು ನಿಸ್ಸೀಮನಾದ ಆ ಚೆಲುವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. ನಾನು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಹೋಗುವೆ ತಾಯಿ ! (ಎಂದು ಹಾಸಿದ್ದ-ವುಗಳಚರ್ಮವನ್ನು ಸುತ್ತಹತ್ತುವರು.)

ಬಿಜ್ಜವಂಹಾದೇವಿ: — ಅಯ್ಯಗಳೇ, ಹೋಗುವಿರಾ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ: — (ವುಗಳ ಚರ್ಮದ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹೋಗುವೆ ತಾಯಿ ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವ ಬೆಳೆಯಲಿ ! ಶರಣು ! ಶರಣು !!

ಬಿಜ್ಜವಂಹಾದೇವಿ: — ಶರಣು ! ಅಯ್ಯಗಳೇ, ಶರಣು ! ಶರಣು !! ಹೋಗಿ ಬರಿ.

ಸನ್ಯಾಸಿ: — ಓ ನಮಃ ಶಿವಾಯ- (ಸನ್ಯಾಸಿ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.)

ಬಿಜ್ಜನುಹಾದೇವಿಃ - (ವಿಚಾರ ಮಗ್ನಳಾಗಿ, ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯೋ !

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಹೋಗಿಯೇ
ಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ. .... ಪರಮಾತ್ಮಾ ! ನಿನ್ನ ಆ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು
ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ತಾಯಿತನ ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಬಾರದೇ ?
ಬಾ...ದೇವರೇ. ನಾನಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಆ ಎಲ್ಲ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು
ತೊಳೆದು ಹಾಕುವೆ....ಬಾರಯ್ಯ ಬಾ !. ಏಕೆ ? ....ಬರಲಾ-
ರಿಯಾ ? ಹಾಗಾದರೆ ....ಮತ್ತೇನು ಬೇಕು? (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ)
ಹೂಂ ! ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಬೇಕೇ ? ಇದೆಯೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ....ದೇವಾ !
ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದ ಮಾಡಲಾಗದು ! ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದ ನೋಡ-
ಲಾಗದು ! ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದ ಬಾಳಬಾಯಿಧಾರೆ ! ಶಿವ! ಶಿವಾ!
ಏನೇ ಆಗಲಿ ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ ?....

(ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ

ಪರದೆ ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ)

೨ನೆಯ ದೃಶ್ಯ.

ಸ್ಥಳ: — ಪಡಸಾಲೆ.

(ಸನ್ಯಾಸಿ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಬಿಜ್ಜವ, ಹಾವೇವಿಯು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಹಂಜಿ, ಕುಕ್ಕಡಿಗಳ ರಾಶಿ. ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನಿನ್ನೆ ಬಂದು ಹೋದ ಅಯ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಆ ದೇವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ದೇವನಿಗೆ ತಾಯಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ.)

ಬಿಜ್ಜವು ಹಾವೇವಿ:—(ಸ್ವಗತ) ಸತಿಯೂ, ಮಕ್ಕಳೂ, ಹಿತಚಿಂತಕರೂ, ಶಿಷ್ಯರೂ ಇರುವ ಓ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವೇ? (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಶಿವನು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಮರಣಹೊಂದಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ?....ಛೇ! ಛೇ! ಆ ಅಯ್ಯಗಳು ತಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರು. ಅಯ್ಯೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಪ್ರೇತಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳ ಕೂಡ ಸಂಚರಿ ಸುವ ಶಿವನು ಹೇಗೆ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ್ದನು? ತನಗೆ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಶಿವನೇ! ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಾಯಿ ಯಿಲ್ಲವೇ? ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ತಿರುದುಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಕೂದಲು ಜಡೆಗಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನೇ? ಚಿತಾಭಸ್ಮ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ? ರುಂಡ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಆಭರಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ? .... ಇಲ್ಲ! ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸುಡುಗಾಡದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡು ತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಕರುಣೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳು ಈ ಪರಿ ನಿಷ್ಕುರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಾ. ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲ. .... ಓ! ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಯೇ; ಪರದೇಶಿ! ನಿನ ಗದೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳು! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆ ನಾ.....ಬಾ ಕಂದಾ!.

ನನಗೆ ಮಗುವಾಗಿ ಬಾರಯ್ಯ ! ಬಾ ಶಿವನೇ ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟ
ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರು ಮಾಡುವೆ, ಬಾರಯ್ಯ ಬಾ ! (ಕಾಯಕವಲ್ಲಿ
ನಿರತಳಾದಾಗ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ).

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸುಸಮಯವೆಂದು ಅವಳ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟನೋ
ಏನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಅವಳ ಭಕ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪಾರ್ವತಿ
ಯೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಕನಸಿನೊಳಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಪರಮೇಶ್ವರ:—(ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಗಿರಿಜೆ ! ಈ ಮಹಾಭಕ್ತಳ ಮುಗ್ಧ
ಭಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದೆ ನೋಡಿದಿಯಾ ? ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ಎಂಥ ಸಂಕಟ ಒಡ್ಡಿದರೂ ‘ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ’ ವೆಂದು
ಯಾವ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ
ನೋಡು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ
ಕಂಡೆಯಾ ? ರಮಣಿ ! ನನಗೆ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಹಂಬಲ
ಅವಳೆಲ್ಲೆಷ್ಟಿದೆ ನೋಡು ! ಇದು ನರೆಗೆ ನನಗಾರೂ ಕಂದಾ
ಎಂದು ಕರೆದವರಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗಿದ ಮಹಿಳೆಯ
ರಾರಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಕೊರಗು — ಇವಳ ದೃಢ ನಂಬಿಗೆ — ಎಷ್ಟಿದೆ
ನೋಡು ನನ್ನಲ್ಲಿ ! ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ
ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನೋಡು ದೇವಿ ! ಇವಳು ವಿಧವೆ
ನಿಜ ! ಇವಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಬೇಕಲ್ಲ !

ಪಾರ್ವತಿ:—ಹೌದು ! ದೇವಾ — ಅವಳು ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ
ವಿಧವೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುವುದು, ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಗು
ವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಗುವಾದರೆ
ಜನರು ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಬಹುದಲ್ಲ ! ...

ಪರಮೇಶ್ವರ:—ಹೌದು ದೇವಿ ! ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರ ! ಅವಳ ಉದರ
ದಿಂದ ಜನಿಸಿದರೆ ಮಾನವರು ಅವಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಹೊರಗಿಕ್ಕು

ವರು. ದೇವಿ ! ಹಾಗಾದರೆ (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಹೂಂ !
ನೋಡು ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಾಗಿ ಇವಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರ
ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ....

ಪಾರ್ವತಿ:—ಅವಳು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಕಾಕುಳ್ಳ ತರುವ
ನೆವನೊಡ್ಡಿ ಬರುವಂತಾಗಬೇಕು.....

ಪರಮೇಶ್ವರ:—ಹೌದು ! ಹೌದು !! ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.....
ದೇವಿ ಅವಳ ನಿವ್ರಾವಸ್ಥೆ ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಬೇಗ
ಅವಳ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾ ನಡೆ.

ಪಾರ್ವತಿ:— ಹೌದು ! ದೇವಾ, ನಡೆಯಿರಿ. (ಮಾಯವಾಗುವರು).
(ಮಾಯವಾದ ಆ ಬೆಳಕಿನೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಳಕು ಬೆಳಗಹತ್ತಿದೆ.
ಬಿಜ್ಜು ಮಹಾದೇವಿ ಸೊಂಯ್ ಎಂಬ ಸಪ್ತಳದೊಂದಿಗೆ ಕಣಸು ಕಾಣು
ತ್ತಿದ್ದಾಳೆ)

“ ಮಗನ ಬೇಡಿದೆಯವ್ವಾ ! ಕಾನನದೊಳಹನೆ ಬಾ !

ಮಿಗೆ ಕಾಡ ಕುರುಳ ತಹನೆವಳಾಗಿ ನೀನು ಬಾ !

ಶಿವನಿನಗೆ ಶಿಶುವಾಗಿ ಬಂದಿಹನೆ ತಾಯಿ ಬಾ !

ಭವಹರಂ ಮಗನಾಗಿ ಬಂದಿಹನೆ ಬಾರಮ್ಮ ಬಾ ! ”

(ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಿಜ್ಜು ಮಹಾದೇವಿ ಎಚ್ಚರಾಗುತ್ತಾಳೆ :)

ಬಿಜ್ಜು ಮಹಾದೇವಿ:— (ಸ್ವಗತ) ದೇವ ! ದೇವ ! ಪರಮಾತ್ಮಾ !
(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ).... ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ....ಅಹಹ !
ಅದೆಂಥ ಕನಸು ಕಂಡೆ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಮಂಗಳೆ
ಯರನ್ನು ಕಂಡೆ! ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಓ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಬಂದೆ ಏಕೆ? ಕನಸು ನಿಜವಿರಬಹುದೇ ? ನೀನು ಕಂದನಾಗಿ
ಬರುವದು ಸತ್ಯವೇ? ಓ! ಕಂದಾ! ಶಿವನೇ ಭವಹರನೇ ಕಾಡಿ-
ನಲ್ಲಿ ಬರುವೆಯಾ ? ಏಕೆ ? ವೈಧವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಜಿದಿಯಾ ?

ರಂಗಮ್ಮ:—ಇಲ್ಲ ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ ! ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನಾ ಏನಾರ ಹೇಳಿ-
ನೇನು ? ಇರಲಿ ಅಮ್ಮಕ್ಕಾ, ಬಹಳ ಜೋಕಿಲಿ ಹೋಗ-
ನೋಡು. ಕೆಟ್ಟಪ್ರಾಣಿ ಅಲ್ಲಿ. ತಿಳೀತು

ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ:—ಅದಂತೂ ಆತ ರಂಗಮ್ಮ, ಏನು ಆಗಲಿ ನಾಳೆ ನಾ
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರ್ದೇನಿ.

ರಂಗಮ್ಮ:—ಹೋಗಿ ಬಾರಮ್ಮ (ಎದ್ದು, ಹೋಗ ಹತ್ತುವಳು, ಮತ್ತೆ
ಹಿಂತಿರುಗಿ) ಅಯ್ಯ ! ನಾ ಬಂದ ಕೆಲಸಾನು ಮರತ್ತಿ
ನೋಡು. ಅಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ನಾಳೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮುಂಜವಿ, ಅದಕ್ಕೆ
ಬಂದ ಕುಕ್ಕಡಿ ಕೊಡು

ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ:—(ಕುಕ್ಕಡಿ ಕೊಡುತ್ತ) ತಗೊಳ್ಳ ರಂಗಮ್ಮ. ಇದಕ್ಕಾಕ
ಇಷ್ಟು

ರಂಗಮ್ಮ:—ನೋಡ ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ. ನಾಳೆ ನಿನಗೆ ಹೋಗೋ ಗಡಬಡಿ.
ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಸವಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ
ಉಟಾ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ ಹೋಗು. ತಿಳೀತು ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ

ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ:— ತಿಳೀತ ರಂಗಮ್ಮ ಇರಲಿ ! ನಾಳಿಂದ ನಾಳೆ ನೋಡಾಕ
ಬಂದೀತು.

ರಂಗಮ್ಮ:—ಹಾಂಗಾದ್ರೂ ಹೋಗತೇನಿ ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ. ಬಾಡಲ ಜೋಕಿಲಿ
ಹೋಗು ಆತು. (ಎದ್ದು ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ)

ಅಮ್ಮಕ್ಕೇ:—(ಎದ್ದು) ಹೂಂ! ರಂಗಮ್ಮ ಹೋಗೇ ಬರ್ದೇನಿ. ಮುಟ-
ಗ್ಯಾನ ಮಾತು ಮುಟಗ್ಯಾಗ ಇರಲಿ ! (ಬಾಗಿಲಹೊರಗೆ ಕಳಿ
ಸಲು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ರಂಗಮ್ಮ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.)

ಪರದೆ ಬೀಳುವದು.

೩ನೆಯ ದೃಶ್ಯ.

ಸ್ಥಳ—ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ.

(ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿ ಮರುದಿನ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ-ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಣತಿಯಂತೆ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಲು ಸನ್ನ-
ದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆನಂದದ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಕ್ಕರುಳ ತರುವ ನೆವನ
ನೊಡ್ಡಿ ಅರಣ್ಯದತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ.)

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:—(ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತ, ಸ್ವಗತದೇವಾ ! ಕಂದ
ನಾಗಿ ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವೆಯಾ ? ಇಲ್ಲಿ ಬರು-
ವೆಯಾ ? ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತು ? ಇಲ್ಲಿ
ಮೃಗಗಳ ಅಂಜಿಕೆ ನಿನಗಿಲ್ಲವೇ ? (ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ)
ಅಕಟಕಟ ಇದುವೇ ಈ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಳವು. ಅದೋ! ಅಲ್ಲಿ
ಮೃಗಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಚಿಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ!
ಅಹಹ ! ಇಂಥ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಚಿಗರಿ
ಸಾರಂಗಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದೆಷ್ಟು
ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ ! (ನೊಂದುಕೊಂಡು) ನೊಂದೆನು !
ಸೈರಿಸಲಾರೆನು ! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಈ ಬಂಜಿತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಿ.
ಅಯ್ಯೋ ! ಶಿವನೇ ! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವಿಯಾಗಿರು-
ವದಕ್ಕಿಂತ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಮೃಗವಾಗಿ ಬಾಳುವದು ಲೇಸಲ್ಲವೇ ?
ಶಿವಶಿವಾ ! ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ
ನ್ನಾಗಿಯಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿಸಬಾರದಿತ್ತೇ ? (ದೂರದಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಾಟ
ವಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಕಂಡು) ಅದೋ! ಅತ್ತ ಕಡೆ
ಆ ಮಂಗಳವು ! ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಚಿಲ್ಲಾಟ-
ವಾಡುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ! ಅಯ್ಯೋ ! ದೇವರೇ ನನ್ನನ್ನು

ಈ ಕೋತಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳು ಕಂಡೆಯಾ ? ಶಿಶುವಾಗಿ ಬಂದಿ-
ಹೆನು-ತಾಯಿ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದು ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರಸಿದುದು
ಈ ಸಂಕಟಕ್ಕಾಗಿಯೇ ? ಭವಹರಂ ನಿನಗೆ ಮಗುವಾಗಿ
ಬಂದಿಹನೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದುದು ನಿಜವೇ ? ಹಾಯ್
ಶಿಶುವೇ ! ಬಾ ! ಅಡವಿಯಲಿ ಜಿಟ್ಟಿದಲಿ ತಿರುಗದಿರು. ಮಡು
ವಿನಲಿ ಹಳ್ಳದಲಿ ಮುಳುಗದಿರು. ಹುಲಿ ಚಿರ್ಚುಗಳ ಬಾಯ್ಕಿ
ತುತ್ತಾಗದಿರು. ಎಲೈ ಕಂದಕ ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? (ಹುಡುಕುತ್ತ)
ಇಲ್ಲಿಯೋ, ಅಲ್ಲಿಯೋ, ಎಲ್ಲಿರುವಿ ? ಅಮ್ಮಯ್ಯ ! ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ
ವಲ್ಲ. ದೇವದೇವಾ ! ಅನಾಥನಾಥಾ ! ಕರುಣೆ ಬಾರದೆ ?
ಎ ಶಿವನೇ, ಬಾ ಶಿವನೇ, ಆಸೆ ಮಾಡಿಸು ಶಿವನೇ ?

(ನಿಶಬ್ದತೆ.)

(ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಕೂಸು ಅಳುವ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ)

ಅಮ್ಮಕ್ಕಳಿ—(ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗಿ) ಅಮ್ಮಾ, ಕಂದಾಕ ಎಲ್ಲಿರುವಿ ?
(ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಿ ಹುಡುಕುತ್ತ) ಮಗು ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವೆ ?
(ಮತ್ತೆ ಕೂಸು ಅಳುವ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ.)

ಅಮ್ಮಕ್ಕಳಿ—ಕಂದಾ ! ಎಲ್ಲಿರುವೆಯಯ್ಯ ? (ಮುಂದೆ-ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿ-
ರುತ್ತಾಳೆ.)

(ಮತ್ತೆ ಕೂಸು ಹಲುಬುತ್ತದೆ.)

ಅಮ್ಮಕ್ಕಳಿ—ಅಯ್ಯೋ ? ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಕಂದಮ್ಮನನ್ನು ನೋಯಿ-
ಸುತ್ತಿರಬಹುದೇ ? ಅಯ್ಯೋ ! ಕಂದಾ ! ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೊ
ಲ್ಲೆಯೇಕಯ್ಯ ? ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? (ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತೆ
ಕೂಸು ಅಳುವದು. ದೂರದಲ್ಲಿ-ಅಲ್ಲಿ, ಆ ಕಂಟೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿದೆ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡು, ಛಾವಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ ! ಯಾರಾ-

ದರೂ ನನ್ನ ಕಂದಮ್ಮನನ್ನು ನೋಯಿಸಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ?
 (ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ, ಅನಂದದಿಂದ)
 ಪರಮಾತ್ಮನ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಈ ಕೂಸಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ! ದೇವಾ
 ಬಾಲಶಿವನೇ ! ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ?
 (ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ) ಅಮ್ಮಾ ! ಕೂಸು ಎರಡನೆಯವರ
 ದಾದರೆ ಹೇಗೆ ? ಯಾರಾದರೂ ಬೇರೆ ತಾಯಂದಿರು ನನ್ನ-
 ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳ್ಳು ಆರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆರಿಸುವು-
 ದಕ್ಕಾಗಲಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಬಹು-
 ದಲ್ಲವೆ ? (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ) ಆಗಲಿ ! ಕರೆಯುವೆನು !
 ಕರೆದು ನೋಡುವೆನು. ಓ ! ಯಾರಿರುವಿರಿ ? ಓ ಯಾರಿ-
 ರುವಿರಿ ? (ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಕೇಳಿ) ಅಯ್ಯೋ ! ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ
 ತಿರುಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ. ನೋಡಿದರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ
 ಧ್ವನಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿರಬಹುದೇ ? ಇರ-
 ಬಹುದು ! ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗಿರಬಹುದು ! (ಕಂದಮ್ಮನನ್ನು
 ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ) ಕಂದಾ ! (ಸ್ವ) ಅಮ್ಮಮ್ಮ !
 ಆ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಈತನು. ಅವನ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಈ ಕಂದ-
 ಮ್ಮನ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. (ಪ್ರ) ಶಿವನೇ ನಿನ್ನಮಾತು ಸತ್ಯ !
 ನಿನಗೆ ನಾನಿನ್ನು ಚಿರಖುಣೆ ದೇವಾ ! (ಸ್ವ) ಅಮ್ಮಾ !
 ತಾಯಿಯ ಧ್ವನಿಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುವಂತೆ ಸುಮ್ಮನಾಯಿತ-
 ಲ್ಲವಯ್ಯ (ಪ್ರ) ಬಾರಯ್ಯ ಕಂದ ! (ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು) ಯಾಕಪ್ಪ
 ಮಗು ! ಆ ಕಡೆ ಹೊರಳುತ್ತೀ ? ಬಾ ! ನಾನಾರೆಂದು
 ಸಂಕೋಚವೇ ? ನಿನಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಹಲುಬುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿ
 ನಾನು ! ಬಾ ಮಗು ! (ಮುದ್ದಿಸುತ್ತ) ಇಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮೋದ-
 ರಾರೈ ಚನ್ನನೇ ನಿನ್ನ. ಇಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದೆ ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಚಿನ್ನ !

(೨೦)

ಕರಡಿಗಳು ಬಂದು ನಿನ್ನಂ ತಿನ್ನವೇ? ಮೈ ಕಂದಿತೇ?
(ಕೂಸು ನಗುವದು) ಇದುವೇ ನನ್ನ ಮನದಾನಂದೆ!
ಅಹಹ ! ಇದುವೆ ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಬಯಕೆ ! (ಕಂದನಿಗೆ).
ಕಂದಾ ನಮ್ಮಯ ಮನೆಗಿಂದು ಹೋಗುವಾ ನಡೆ !.....
(ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ.)

“ ಸಸಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗರವು ಪರಿದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ
ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿ ! ಅನಂದದಿಂ ಕುಣಿ-ಕುಣಿದಾಡುವೆ,
ಅನಂದದಿಂ ನಲಿ-ನಲಿದಾಡುವೆ ! ಕೊಡಲ ಸಂಗನ
ತರಣರು ಬಂದರೆ ಉಬ್ಬಿ, ಕೊಬ್ಬಿ ನಲಿ-ನಲಿದಾಡುವೆ”

(ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ)

(ಪರದೆ ಮುಚ್ಚುವದು)

. ೪ ನೆಯ ದೃಶ್ಯ.

ಸ್ಥಳ: — ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮನೆ.

(ಬಾಲ್ಯಮಂ ತಳೆದು ಬಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಮುದ್ದಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸುದ್ದಿ ಊರೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿರುತ್ತದೆ. ನೆರೆಮನೆಯ ರಂಗಮ್ಮ ಆಗಲೇ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಎರೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಮಗುವಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.)

ರಂಗಮ್ಮ:—ಅಮ್ಮಕ್ಕ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ನೋಡಮ್ಮ! ನಿನ್ನ ಈ ಗುಣ ಶೀಲಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿನಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲ ತಾವಾಗಿಯೇ ದೂರವಾದವು ನೋಡಮ್ಮಾ! ಅಮ್ಮಕ್ಕಾ ನಿನ್ನ ಕನಸು ನನಸಾಯಿತಲ್ಲಮ್ಮ! ....

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:—ರಂಗಮ್ಮ! ಎಲ್ಲವೂ ಆ ದಯಾಘನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪಾಬಲದಿಂದಲ್ಲವೇ?

ರಂಗಮ್ಮ:—ಇರಲಿ ಅಮ್ಮಕ್ಕ! ನಾಮಕರಣ ಸಮಾರಂಭ ಮಾಡೋಣ! ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದ ನಾಲ್ಕ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬರತೇನಿ.

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:—ಯಾತಕ್ಕ ರಂಗಮ್ಮ! ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಸಮಾರಂಭ ಮಾಡುವವರು ನಾವೆಷ್ಟರವರು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದೇ ನಾಮವೇ? ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಅಡಕವಾಗಿರುವನು. ಬೇಡಮ್ಮ! ಅವನಿಗೇಕೆ ಈ ಸಮಾರಂಭ!

ರಂಗಮ್ಮ:—ಅದಂತೂ ಆತ ರಂಗಮ್ಮ. ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಮಗನಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ತಿಳಿತು. ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡತೇನಿ! ನಿನಗೇನು ತ್ರಾಸ ಮಾಡುದುಲ್ಲಾ.

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:- ಏನಾರ ಮಾಡಮ್ಮಕ್ಕ

(ರಂಗಮ್ಮ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.)

(ರಸ್ತೆಯ ಈಚೆಯ ಬದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ, ಆಚೆಯ ಬದಿಗೆ ಗಂಗಮ್ಮಕ್ಕ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.)

ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ:- (ಗಂಗಮ್ಮನನ್ನು ದೂರಿದಲೆ ಕಂಡು) ಅಯ್ಯೋ ! ಗಂಗಮ್ಮಕ್ಕ-
ಗಂಗಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೇದಿ ?

ಗಂಗಮ್ಮ:- ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಟ್ಟರ ಮನಿಯೊಳಗ,
ಕೆಲಸ ಇತ್ತು. ಹೊರಟೇನಿ. ಯಾಕ ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ, ನೀನೆಲ್ಲಿ
ಹೊರಟೇದಿ ?

ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ:- ಅಯ್ಯೋ ! ನಿನಗ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲೇನು ? ನೋಡು ಗಂಗಮ್ಮ,
ಆ ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಅಧಾಳ ಅಲ್ಲ, ಆಕಿದ ಗೊತ್ತದ ಏನು ನಿನಗ

ಗಂಗಮ್ಮ:- (ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ) ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಹಂ! ಹಂ! ಅವಳ
ಹೌದಲ್ಲೊ ಮಹಾದೇವಿ. ನೂಲತಾಳು.

ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ:- ಹಾಂ! ಗಂಗಮ್ಮಕ್ಕ ಆಕೇನು

ಗಂಗಮ್ಮ:- ಹಾಂಗಾದ್ರ ಗೊತ್ತೇತಿ ಬಿಡು. ಪುಟ್ಟಪೂರಾ ಗೊತ್ತದ
ಆಕಿ ಬಾಳ ಒಳ್ಳೆಯವಳ ನೋಡ ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ. ಯಾಕ ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ,
ಅವಳದ್ಯಾಕ ಸುದ್ದಿ ?

ಕೃಷ್ಣಕ್ಕ:- ಯಾಕ ಅಂತ ಕೇಳ್ತಿ ಅಲ್ಲ ನಿನಗ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲೇನು ?
ಅಯ್ಯೋ ನೋಡ, ಆಕಿಗೆ ದೇವರ ಮಗಾ ಆಗ್ಯಾನಂತ.

ಗಂಗಮ್ಮ:- ಬಿಡು ನಮ್ಮವ್ವ, ಆಕಿಗ್ಗಾಂಗ ಮಗಾ ಆಗ್ತಾನು, ಗಂಡ
ಸತ್ತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು.

ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ:-ಅಯ್ಯಾ ಅಡವಿಯೊಳಗ ದೇವರ ಮಗಾ ಆಗಿ ಬಂಧಿ
ದ್ವಂತ್ಯ. ಹೋಗಿ ತಗೊಂಡ ಬಂದಳಂತೆ. ನಿನಗದಾ ಖರೆ
ಅನಸ್ತದ ಏನ ಗಂಗಮ್ಮ

ಗಂಗಮ್ಮ:-ನನಗೇನ ಖರೆ ಅನಸುಮಲ್ಲವಾ, ಯಾರ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿನ್ನ
ಗಿದನ್ನ.

ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ:-ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಆಕಿ ಅದಾಳಲ್ಲಾ ನೆರೆಮನಿ ಗೆಳತಿ ರಂಗಮ್ಮ
ಕೂಸನ ತೊಟ್ಟಲಾಗ ಹಾಕ್ತಾರಂತ ಅದಕ್ಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಹೇಳಿಕೊಂತ ಹೊರಟಾಳು.

ಗಂಗಮ್ಮ:-ರಂಗಮ್ಮ

ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ:- ಹೂಂ! ಗಂಗಮ್ಮ, ರಂಗಮ್ಮನನು, ನಿನಗ ಗೊತ್ತೇತೇನು?

ಗಂಗಮ್ಮ:-ಅಷ್ಟೇನ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವ್ವಾ. ಹಾಂಗು ಯಾವಾಗೂ ಒಮ್ಮೆ
ನೋಡೇನಿ ಆತು.

ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ:-ಗಂಗಮ್ಮ, ಆಕಿ ಬಾಡಳ ಕೆಟ್ಟ ಅಂದ್ರ ಬಾಡಳ ಕೆಟ್ಟ ಅದಾಳ
ನೋಡವ್ವ. ಅಲ್ಲ, ದಿವ್ವಾ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬರತಾಳೆ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಪಲ್ಯಾಕೊಡು, ಒಂದಿಷ್ಟು ಭಕ್ಕರಿ ಕೊಡು, ಅಂತ
ಬರತಾಳೆ. ದಿನಾ ಸಾಯಾವರಿಗೆ ಯಾರ ಆಳಬೇಕು ಗಂಗಮ್ಮ.

ಗಂಗಮ್ಮ:-ಹೌದಂತವ್ವಾ. ಮೊನ್ನೆ ಕೀರ್ತನಕ ಹೋದಾಗ ಮಾತಾ
ಡಿದ್ದು, ಇದೂ ಏನ ಅಂಗಾರ ಅದೂ

ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ:-ಇರಬೇಕ. ಅಲ್ಲ ಗಂಗಮ್ಮ, ನೀ ಹೋಗ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲೊ
ತೊಟ್ಟಲಾಗ ಹಾಕಾಕು.

ಗಂಗಮ್ಮ:- ನೋಡಬೇಕವ್ವಾ, ಮನೆಯೊಳಗ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರತರೂ

ಕೃಷ್ಣಕೃ:—ಅಯ್ಯ, ಕರದರ ನಾನೂ ಹೋಗಬೇಕಂತ ಮಾಡೇನಿ! ಅದರ ಹಂಗು ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗೋದು, ಅಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದ ಕುಬಸದ ಖಣಾ ಇದ್ದರ ಕೊಡ್ಕ ಎನ್ನಾ.

ಗಂಗಮ್ಮ:—ನೋಡತೇನವ್ವ, ಮೊನ್ನೆ ಪೆಟಿ ಸಂದ್ರಾಗ ಇಟ್ಟಿದ್ದಿ. ಇದ್ದರ ನೋಡ್ತೇನಿ, ಇದ್ದರ ಕೊಡ್ತೇನಿ, ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಇಲ್ಲಾ

ಕೃಷ್ಣಕೃ:— ನೋಡ ಗಂಗಮ್ಮ ಆ ಮ್ಯಾಲ ಬರತೇನಿ (ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಕೃ ತೆರಳುತ್ತಾಳೆ.)

ಗಂಗಮ್ಮ:— (ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯ! ಏನು ಎನ್ನಾ ಇಕೆ! ಅಲ್ಲ ಪಾಪ ! ರಂಗಮ್ಮ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳು ! ಆಕಿನ್ನ ತೆಗಳತಾಳಲ್ಲ! ಕಳ್ಳನ ಜೀವ ಹುಳ್ಳುಳ್ಳಗುತ್ತಾ. ಅಯ್ಯ ! ನೋಡ್ತೆನ್ನಾ ನೀವು ತನ್ನ ಹತ್ತರ ಅರಪಾವ ಹುಳಕ ಇಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಮಂದಿದ ಗಿರ-ಪಾವು ತಗಿತಾಳು. ಏನ ಜನರನು ಎನ್ನಾ.....

“ ಲೋಕದ ಡೊಂಕ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದು ನಿರಿ ? ನೊದಲು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ತನುವ ಸಂತ್ಯೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ ! ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನವ ಸಂತ್ಯೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ ! ನೆರೆಮನೆಯವರ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವವರ ಮೆಚ್ಚು ಕೊಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ”

(ಕೈ ಜಾಡಿಸುತ್ತ) ಇರವಲ್ಲ. ನಮಗಾರ ಯಾತಕ್ಕ ಬೇಕು. (ಗಂಗಮ್ಮನೂ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.)

[ರಸ್ತೆಯ ಪಡದೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ಅಮ್ಮಕ್ಕ ತೊಟ್ಟಿಲ ಸಮಾರಂಭದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಕಡೆಮನಿ ಕಲ್ಲವ್ವ ಬಂದು ತೊಟ್ಟಿಲ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ರಂಗಮ್ಮನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಯಮುನಕ್ಕ ಬರುತ್ತಾಳೆ]

ಯಮುನಕ್ಕ:—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನು ಅಮ್ಮಕ್ಕ ! ರಂಗಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದ ನಿಜಾನು

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:-ಬಾ ಯಮುನಕ್ಕನ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪಾಬಲದಿಂದ ನೋಡಮ್ಮ
ಕೂಸನ್ನ (ಕೂಸನ್ನು ಕೊಡಹೋಗುತ್ತಾಳೆ)

ಯಮುನಕ್ಕ:- (ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಮುದ್ದುಕೊಡುತ್ತ) ಅಮ್ಮಕ್ಕ!
ನಿನ್ನ ನಸೀಬ ತೆರಿತ ನೋಡವ್ವಾ.

ಕಲ್ಲವ್ವ:-ಅಲ್ಲಿ, ಯಮುನಕ್ಕನವರ ಅಪ್ಪಾರ ಎಷ್ಟಾರ ಪುಣ್ಯನಾಡಿ-
ರಬೇಕಿ ದೇವರ ಮಗಾ ಆಗಿ ಬರಬೇಕಾದ್ರೂ

ಯಮುನಕ್ಕ:-ನೋಡು ಕಲ್ಲವ್ವ, ಹದಿನೆಂಟು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆಹೊತ್ತರೂ
ಮಕ್ಕಳ ಆಗುದುಲ್ಲಾ, ದೇವರ ಮಕ್ಕಿಗಿ ಮಗಾ ಆಗಿ ಬಂದಾ
ಅಂದ್ರೂ ಇವಳ ಭಕ್ತಿ ಅರಾ ಎಷ್ಟು ಅದ ನೋಡು ಕಲ್ಲವ್ವ.

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:-ಏನ ಕೇಳ್ತಿ ಕಲ್ಲಕ್ಕನ ನನ್ನದಿಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ! ಎಲ್ಲಾ ಆ ಪರಮಾ
ತ್ಮಂದು. ಇರಲಿ ಕಲ್ಲಕ್ಕನ ತೊಟ್ಟಲಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಗುಬ್ಬಿ
ಭತ್ ಕಟ್ಟಮ್ಮ.

ಕಲ್ಲವ್ವ:-ಹೂಂನವ್ವಾ ! (ತೊಟ್ಟಲ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟ
ರಲ್ಲಿ ರಂಗಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ)

ರಂಗಮ್ಮ:- (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಏಲ್ಲಿನ್ನ. ಎಲ್ಲಾರು ಬಂದ್ರು (ಅಮ್ಮ
ಕ್ಕನ ಸಮೀಪ ಬಂದು) ಕೂಸಿಗೆ ಹೊಸಾ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ್ರಾ?

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:-ತಗೊಳ್ಳ ರಂಗಮ್ಮ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲೆ ತಯಾರಿಸಿನಿ.

ರಂಗಮ್ಮ:- (ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅಮ್ಮಕ್ಕ! ನಿನ್ನ ಈ ಕಾಯ-
ಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾಯಿತು ನೋಡಮ್ಮ! ಕಾಯಕದ ಪರಿಶ್ರಮ
ದಿಂದ ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಭೂಷಣ ! (ಎಂದು
ಕೂಸಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸುತ್ತಾಳೆ)

ಕಲ್ಲವ್ವ:-ಅಪ್ಪಾರ, ತೊಟ್ಟಲ ತಯಾರ ಆಯಿತ ನೋಡ್ತಿ.

(೨)

ಶಂಕಮ್ಮ:-ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ಯಾರೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲ ನೋಡ್ರೆಮ್ಮಕ್ಕ
ಶಿವನ ಬಲವು ಅದಾರಿಗುಂಟು ? ಅವಳು ಕೂಸಿಗೆ ಎರೆದ ಹಾಲು
ಕರುಣಾನ್ವಿತವಾಯ್ತು ! ಇಟ್ಟು ಭಸ್ಮದ ತಿಲಕ ಉರಿಗಣ್ಣೆ
ತಂಪಾಯ್ತು ! ತೊಟ್ಟೆಲ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಅಗ್ನಿ ಧೂಪವಾಯ್ತು !
ತೊಟ್ಟೆಲವೇ ಶಿವನಿಗೆ ಶಯ್ಯಾಗೃಹವಾಯ್ತು ! ಇಂತೊಪ್ಪುವ
ಮಹಾ ಮಹಿಮನ ತಾಯಿ ಅಮ್ಮಕ್ಕನ ಭಾಗ್ಯ ಇನ್ನಾರಿಗಿದೆ
ಯಮ್ಮಕ್ಕ !

(ಗುಗ್ಗರಿ ಹಂಚುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ).

ಪರದೆ ಮುಚ್ಚುವುದು.

ಜನೆಯ ದೃಶ್ಯ.

ಸ್ಥಳ:—ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮನೆ

(ಎಂದಿನಂತೆ ಅಮ್ಮಕ್ಕ ಮಗನನ್ನು ಎರೆದು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಾ
ಸಿದ್ದಾಳೆ. ತೊಟ್ಟಿಲ ತೂಗುತ್ತ-ತೂಗುತ್ತ ಈಳಿಗೆಯಿಂದ ಕಾಯಿಸಲ್ಗೆ
ಹೆರಚುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪಾಪ! ಕೂಸಿಗೆ ಬಾಲಗ್ರಹ ರೋಗ ಬಂದೊದಗುತ್ತದೆ.
ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೂಸು ಚಿಟ್ಟಿನೇ ಚೀರುತ್ತದೆ.)

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:—(ದಿಂಜ್ಞಾಥಳಾಗಿ) ಏನಾಯ್ತು ಮಗು! (ಎದ್ದು ತೊಟ್ಟಿಲ
ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ) ಯಾಕಪ್ಪ ನಿದ್ದೆ ಬಾರದೇ! (ಎತ್ತಿ
ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ) (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಮಗು
ಏನಾಯಿತಪ್ಪ, ಕಂದಮ್ಮ! ಕೈಕಾಲುಗಳೇಕೆ ಬಾಯುತ್ತಿವೆ?
(ದುಃಖದಿಂದ) ಮಗು! ಕಂದಮ್ಮ! (ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) ಮಗು!
ಕಂದೂ! ಕೈಕಾಲುಗಳೇಕೆ ನಡುಗುತ್ತಿವೆಯಯ್ಯ? ನಾಗೇಶ
ಇಷ್ಟೇಕೆ ಬೆವರಪ್ಪ (ವತ್ತದಿಂದ ಬೆವರನ್ನು ಒರಿಸುತ್ತ) ಮಗು
ನಾಗೇಶ! (ಶೋಕಿಸುತ್ತಾಳೆ) ಏನಯ್ಯಾ! ನಾಗೇಶ! ಇಂತೇ
ನಾಯಿತೆಲಿ ಮಗುವೆ! ಮಗುವೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಿಸಿದ
ತಾಯಿಗೆ ತತ್ಕ್ಷಣ ದುಃಖವೇ? ಮಗು ಏನಾಯಿತಪ್ಪ
(ಕೂಸು ಅಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.) ಅಯ್ಯೋ! ಕಂದಾ!
ನಾಗೇಶ! ಈ ಬಾಲಗ್ರಹ ರೋಗವು ನಿನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಬಂದಿತೇ?
ಶಿವ-ಶಿವಾ (ನಿಟ್ಟುಸಿರೆಳೆದು) ಎಲೈ ಮುದ್ದು ಕಂದಾ!
ನಾಗೇಶ! ನನ್ನಕೂಡ ಚಿಕ್ಕಂದವಾಡುವ ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಜರು-
ಗಿದ ನೋವನ್ನು ಅದ್ದೇಗೆ ಸೈರಿಸಲಿ! ಮುನ್ನ ತಂಗೂಳ
ತೆರಿದುಣ್ಣು ವಾಗ ನಿನಗಾವ ರೋಗವಿಲ್ಲ ಮಗುವೇ? ಭಯಾ-
ನಕವಾದ ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷ ಸೇವಿಸಿದರೂ ರೋಗವಿಲ್ಲದ ನಿನಗೆ

ಏನಾಯ್ತಿದು ! ಮಗು ! ಕಂದಾ ! ಸುಕುಮಾರಾ ! ಭೂತಗಳ
ಕೂಡ ಸಂಚರಿಸುವ ಭೂತಪತಿಯಲ್ಲವೇ ನೀನು ! ಅಯ್ಯಾ
ಮಗು ! ಕಂದಾ ! ನಾಗೇಶ ! ಓ ಎನ್ನದಾದೆ ಏಕಯ್ಯ !
ಆಡವಿಯಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಮಲಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು
ಬರಲಿಲ್ಲವೇ ? ನಿನಗೆ ಮುನ್ನ ವಚನಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಡೆದುದಾಗ-
ಲಿಲ್ಲವೇ ? ಏಕೆ ? ಕಂದಾ.....

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:- (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ)

ಕಂದನ ರೋಗವು ಮಿಗಿಲಾಯ್ತೆ !

ಮುದ್ದ ಜಾಲನ ಮುಖ ಬಾಡಿತೆ

॥ ೪೪ ॥

ಆಡುವ ಕಂದನಿಗೆಲ್ಲಿಯ ಬೇನೆ !

ಬಂದು ಎರಗಿತು ಸಿಡಿಲು ಎನಗೆ !

ನೀನಿಲ್ಲದ ಜಗವೆಲ್ಲ ಶೂನ್ಯ !

ನೀನಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಮಸಣವೊ

॥ ೧ ॥

ದೇವನೆ ಕಂದನೆಂದಪ್ಪೀಡೆ !

ಎನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಬರಿದು ಆಯ್ತೆ !

ಮಾಯೆಯ ಶಿಶುವನ್ನು ಮಾಯೆ !

ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುವಂತಾಯ್ತೆ ॥

॥ ೨ ॥

ಅಮ್ಮಕ್ಕ:- ಅಯ್ಯೋ ! ನನ್ನ ಜೀವನದ ಪುತ್ಥಳಿಯು ಕರ್ರನೆ ಕಂದಿತು.

ಅಕ್ಕಟ ! ಅಕ್ಕಟ ! ಎನ್ನ ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯು ಮಾಸಿತು ! ಅಮ್ಮ-

ತವು ವಿಷವಾದ ಪರಿಯಂತೆ ? ಈ ರೋಗಿಗೆ ನಾನಿನ್ನೇನು

ಮಾಡುವುದು ? ಆರನ್ನು ಕರೆಸಲಿ ? ದೇವಾ ! ನನಗಾರುಂಟು ?

ಪರಮಾತ್ಮ ! ನೀನೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ! ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಸಲಹುವ

ಮುದ್ದ ಮಗು ! ತಾಯಿ ಮೊಲೆಹಾಲು ನಂಜಾಗಿ ಕೊಲು

ವಡೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ದೂರುವುದೆಂದೆಯಾ ? ದೇವ ! ದೇವ !

ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನು ? ಅಯ್ಯೋ !
ಶಿವ-ಶಿವಾ ಏನಾಯಿತಿದು ! ನಾ ಬಯಸಿದುದು ಒಂದು. ಆದರೆ
ಇಂದೆನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು (ಎಂದು ಶೋಕ
ಭರಿತಳಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳುವಳು. ಬಳಿಕ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಾವ
ರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು)

ಅಮ್ಮಾ ! ನನ್ನ ಈ ರನ್ನ ಪುತ್ಥಳಿಯೇ ಕಳಚಿದಾಗ
ನಾನಿನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಅರಿಂದ ಈ ರೋಗವನ್ನು
ಪರಿಹರಿಸಲಿ ! ಶಿವ-ಶಿವಾ ! ನೀನೇ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ ! ಕಾಯಿ-
ಕೊಲ್ಲು, ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ ! ಅಮ್ಮಾ, ಕೂಸಿನ ಸಂತಾಪವನ್ನು
ಸಹಿಸಲಾರೆ ! ಅಮ್ಮಾ, ಕೂಸು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಳಲುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ
ಕಂದಾ ? ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತಾಕೆ ಹೊತ್ತು ಸಲಹದೆ ಹೋದರೂ
ಅವಳಿಗಿಂತ ಸಾಕಿದವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖ ! ಮಗುವೇ ! ನಿನ್ನ
ಈ ನೋವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ಮರಣವೇ ಮಹಾ-
ನವಮಿ ಎನಗೆ ! (ಎಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಈಳಿಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ
ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಲಶಿಶು
ಶಿವನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಚಿಜ್ಯೋತಿ ಆವರಿಸಿದೆ.
ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವ ತಾಯಿಯನ್ನು
ಹೋ ! ಹೋ ! ಎಂದು ತಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಎದ್ದು
ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ)

ಪರಮಾತ್ಮ:- (ಆನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ) ಧನ್ಯ ! ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ
ನೀನೇ ಧನ್ಯ ! ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೈದ ನಿಜ ತಾಯಿ ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೇ ?
ನಿನ್ನ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಧನ್ಯನಾದೆ. ನಿನ್ನ ಶೀಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ
ಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಭರಿತನಾದೆ. ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂಥವರನ್ನು
ಕಾಣೆ ! ಅಮ್ಮ ನನಗಾಗಿ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಹಂಬಲ ನಿನಗೆ
ಪ್ಪಿದೆಯಲ್ಲ ! ತಾಯಿ ! ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ ನಿನಗಲ್ಲವೇ ?

(೩೨)

ಧನ್ಯ ! ಆಮ್ರಾ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ! ಮೆಚ್ಚಿದೇಂ ನಿನ್ನ ಮುಗ್ಧ
ಭಕ್ತಿಗೆ ! ಬೇಡಿಕೋ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು !

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—(ನಮ್ರದಿಂದ) ದೇವಾ ! ದಯಾಘನಾ ! ನನ್ನ
ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ? ಮತ್ತೀನು ಬೇಡಲಿ ದೇವಾ !
ಸಚ್ಚರಿತ ಸುಕುಮಾರಾ ! ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗಿ ಇದ್ದು ನನ್ನ
ಈ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ.

ಪರಮಾತ್ಮ:—ಧನ್ಯ ! ತಾಯಿ ! ಧನ್ಯ ! ನಿನ್ನ ತಾಯಿತನಕ್ಕೆ ಮನ
ಸೋತೆ. ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ ! ನೀನು ತಾಯಿಯಾಗಿಯೇ
ಇರಮ್ಮ. ಅದೋ, ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು ನಿನ್ನ ರನ್ನ ಪುತ್ರಳಿಯನ್ನು
(ಮಾಯವಾಗ:ತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಸು ಚಿಕ್ಕಂದದಿಂದ ಚಲ್ಲಾಟ
ವಾಡುತ್ತದೆ. ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಗೆ ಆನಂದವೇ ಆನಂದ !.)

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ:—(ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಮುದ್ದುಕೊಡುತ್ತ
“ ನೀನೊಲಿದರೆ ಕೊರಡು ಕೊನರುವುದಯ್ಯಾ !
ನೀನೊಲಿದರೆ ಬರಡು ಹಯನಹುದಯ್ಯಾ !
ನೀನೊಲಿದರೆ ವಿಷವೆಲ್ಲ ಅಮೃತವಹುದಯ್ಯಾ !
ನೀನೊಲಿದರೆ ಸಕಲ ಶುಡಿಪದಾರ್ಥ ಇದರಲ್ಲಿವು
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ”

(ಪರದೆ ಮುಚ್ಚುವುದು)

ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿ ! ಮಹಾತಾಯಿ ! ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಗೆ
ಶರಣು ! ಶರಣು !

—ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಭುವನ (ಮರಗಲ್ಲಿ)
(ಅರ್ಬನ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹತ್ತರ)-ಬೆಳಗಾವಿ.

ಉತ್ತಮ ಊಟ ! ಸ್ವಚ್ಛತೆ !! ಯೋಗ್ಯ ದರ !!!

ನಿಮಗೆ ರುಚಿಕರ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ತರಗತಿಯ

ಊಟ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದು

ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಪ್ರವಾಸಿಕರ ಹಸಿ

ವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳ !

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸವಲತ್ತು !

ಮೈ.—ಅಥಣಿಮಠ.

ಪಿ. ಪರಶುರಾಮ (ಕ್ಯಾಂಪ ಟೇಲರ)

ಖಡೇಬಜಾರ-ಬೆಳಗಾವಿ.

ಶರೀರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮಾದರಿಯ ಮಾಟಾದ

ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ದರದಿಂದ, ವೇಳೆಗೆ

ಸರಿಯಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು

ತೊಟ್ಟು ನೋಡಿರಿ!

— ಪಿ. ಪರಶುರಾಮ,

ಜಿಂಟ್ಸ್ ಸ್ಟೆಶಿಯಾಲಿಟಿ.

ಹಾರೈಕೆ !

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳ ರಚನೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೂ ಈ ಕೊರತೆ ತುಂಬಿ ಬರುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಉದಯ ಕಾಲದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧಾಂಗಗಳ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತೆ ನಾಟಕ, ಏಕಾಂಕ, ನಾಟ್ಯಭಟಾ ಮೊದಲಾದ ನಾಟ್ಯಸಾಹಿತ್ಯವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಅನೇಕ ನಾಟಕಕಾರರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಾಟಕ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಟ್ಯರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಜರುಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾಟ್ಯರಚನೆ, ಪ್ರಯೋಗ, ಅಭಿನಯ-ಕಾಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಕಲು ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಲತೆಯವರು ನಾಟಕ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. 'ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಮೊದಲನೆಯ ನಾಟಕ ಎರಡನೆಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಲು ಹರುಷವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನಾಟಕವೆಂದರೆ ದೃಶ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಾಗುವ ಅನಂದದಂತೆ ಈ ದೃಶ್ಯವೂ ಅನಂದವನ್ನೀಯುತ್ತಿದೆ. ಓದುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ನೋಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಣ್ಣಿ ದಿರು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ; ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೆ ಆ ಕೃತಿಗೆ, ಆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೆಲೆ ಬರುವದುಂಟು. ಆಗ ಅಂಥ ಕೃತಿ "ಸತ್ಯಂ ಶಿವಂ, ಸುಂದರಂ" ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕ 'ಬಿಜ್ಜುಮಹಾದೇವಿ'ಯ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಮನಂಜೊಗುವಂತೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಭಕ್ತಿಯ ಎರಕದಿಂದ ಹೊಯ್ದಿರುವ ಈ ನಾಟ್ಯವಸ್ತುವು ಲೌಕಿಕವೆನಿಸಿದರೂ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ. ಲತೆಯವರು ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಿ! ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಲಿ! ಎಂದು ಹೃತ್ತರ್ಪಕವಾಗಿ ಹಾರೈಸುವೆ.

ಗೋವಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಚುಳಕಿ.

ಹಾ ರೈ ಕೆ !

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳ ರಚನೆ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೂ ಈ ಕೊರತೆ ತುಂಬಿ ಬರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಉದಯ ಕಾಲದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧಾಂಗಗಳ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತೆ ನಾಟಕ, ಏಕಾಂಕ, ನಾಟ್ಯಭಟಾ ಮೊದಲಾದ ನಾಟ್ಯಸಾಹಿತ್ಯವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಅನೇಕ ನಾಟಕಕಾರರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ನಾಟಕ ಪ್ರಕಟವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಗತಿಯಾದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಟ್ಯರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಜರುಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಾಟ್ಯರಚನೆ, ಪ್ರಯೋಗ, ಅಭಿನಯ-ಕಾಶಲ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಕಲು ಸಾರ್ಥಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಲತೆಯವರು ನಾಟಕ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. 'ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಅವರ ಮೊದಲನೆಯ ನಾಟಕ ಎರಡನೆಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಲು ಹರುಷವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ನಾಟಕವೆಂದರೆ ದೃಶ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಾಗುವ ಅನಂದದಂತೆ ಈ ದೃಶ್ಯವೂ ಅನಂದವನ್ನೀಯುತ್ತಿದೆ. ಓದುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ನೋಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕಣ್ಣಿ ದಿರು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ; ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೆ ಆ ಕೃತಿಗೆ, ಆ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೆಲೆ ಬರುವದುಂಟು. ಆಗ ಅಂಥ ಕೃತಿ "ಸತ್ಯಂ ಶಿವಂ, ಸುಂದರಂ" ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕ 'ಬಿಜ್ಜುಮಹಾದೇವಿ'ಯ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಮನಂಬೊಗುವಂತೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಭಕ್ತಿಯ ಎರಕವೊಂದಿಂದ ಹೊಯ್ದಿರುವ ಈ ನಾಟ್ಯವಸ್ತುವು ಲೌಕಿಕವೆನಿಸಿದರೂ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ. ಲತೆಯವರು ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಿ! ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಲಿ! ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾರೈಸುವೆ.

ಗೋವಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಚುಳಕಿ.

